

HVS felülvizsgálati űrlapok

2. Jegyzőkönyv

Tájékoztató: A HVS felülvizsgálata során tartott egyeztetéseken a jegyzőkönyv készítése kötelező. A jegyzőkönyvet a tervezői csoport egy tagja készíti. Hiteles jegyzőkönyv készítéséhez a HACS munkaszervezet vezető (jegyzőkönyvvezető) és a tervezői csoport legalább egy tagjának aláírása szükséges.

A kinyomtatott, hitelesített jegyzőkönyvek megőrzése kötelező. A tervezői csoport vezetője által tartott fogadónapokon bármely regisztrált akciócsoporttagnak joga van megtekinteni bármely HVS felülvizsgálati jegyzőkönyvet.

Bármely jegyzőkönyvvezett egyeztetésen, bármely akciócsoporttagnak joga van részt venni.

Egyeztetés helye

Helyszín: Egyesületi Ház – 6326 Harta, Templom u. 58.

Dátum: 2011. március 2. 10.00 óra

Egyeztetés témája (a megfelelő aláhúzendő)

Jövőkép / Helyzetelemzés / Fő célkitűzések / Intézkedések / Célterületek / Egyéb

Hozzászólások összefoglalója

Az második Tervezői Csoport ülésének témája a helyzetelemzés vizsgálata, jövőkép meghatározása, módosító javaslatok, célkitűzések, intézkedések megfogalmazása, valamint a beérkezett projektötletek ismertetése.

Borbényi Laura TCS-vezető: Tájékoztatja a TCS-t a február 22-i IH által szervezett tájékoztatón elhangzottakról. Tóth Péter IH osztályvezető tájékoztatása szerint a HVS-t az 1. szakaszban az útmutató 3.3 pontjáig kell elkészíteni, amely a helyzetelemzés elkészítését, jövőkép, célkitűzések és intézkedések megfogalmazását foglalja magában. A HPME-k és célterületek kidolgozása a 2. szakasz feladata. Elmondja, hogy az útmutató szerint a LEADER-ben tervezhető 10 db HPME-t a tervezet szerint úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a HACS a HPME-eket tükrözi annak érdekében, hogy LHH és nem LHH településre is megjelenhessen, így az már 2 db HPME-nek számít. Tehát esetünkben ez azt jelenti – mivel hátrányos helyzetű településekre is tervezünk –, hogy 5 HPME meghatározása lehetséges, melyre forrást is allokálunk. Az IH a problémát esetlegesen pontozás útján kezelné, de erről végleges állásfoglalás még nincsen.

Újra kiemelte, hogy falumegújítás, vidéki örökség és LEADER jogcímre csoportosítható forrás a felülvizsgálat során, azonban a tájékoztató szerint az esetlegesen megmaradt mikro és turisztika forrást nem vonja el az IH. Májusban a tartalék keretből kerül a két jogcím meghirdetésre, de az IH átgondolja a javaslatot, miszerint 2012-ben a megmaradt forrást a HACS gazdaságfejlesztésre fordíthassa. Tehát a HACS a megmaradt forrásból tartalékot képezhet a jövő évre.

Schindler János: A Dunamellék esetében a 2. kör lezárása után a források előreláthatólag kimerülnek. Mikro és turisztika jogcímre érkeztek kiváló, értékes pályázatok, melyek támogatása a 2. körben szükséges és indokolt lenne. Javaslatára alapján a TCS ne számoljon maradványforrással, a 2. kör kérelmei valószínűleg lekötik a rendelkezésre álló keretet.

Továbbá véleménye szerint 10 db HPME-t készítsen a TCS, abban az esetben, ha az IH állásfoglalás alapján az LHH települések miatt ez 20 db-nak számít, akkor egyes HPME-kre a következő időszakban nem allokálunk forrást.

Az elhangzottakkal a jelenlévők egyetértenek.

Borbényi Laura: A tagok számára elektronikusan megküldésre került a helyzetelemzés előkészítő munkaanyaga, melyet ismertet. Elmondja, hogy a helyzetelemzés első része összefoglalja a térség általános jellemzőit: területre és lakosságszámra vonatkozó adatokat tartalmaz, említés szintjén kitér a főbb környezeti, gazdasági és társadalmi tendenciákra. A helyzetelemzés alátámasztására KSH adatokat használtunk, legfőképp 2008 évre vonatkozóan voltak elérhetőek az adatok. A második rész a térség környezeti állapotát, földrajzi jellemzőit ismerteti a térség jellege, elhelyezkedése, területhasználati módok, védett területek, környezeti problémák vonatkozásában. A helyzetelemzés rávilágít a védett, valamint környezetileg érzékeny területek magas arányára, továbbá a mezőgazdaság, mint területhasználat fontosságára. A helyzetelemzés ezen két része lényeges

módon nem változott az első tervezési időszakhoz képest. A környezet állapota kapcsán kiemeli a védett területek megóvásának és a tájhasználat minimalizálásának szükségességét. Ezen problémák az elmúlt pár évben fokozottabban jelentkeznek.

Kovács Sándor: Az előző TCS ülésen már felhívta a figyelmet ennek fontosságára, véleménye szerint a helyzetelemzés is nagyszerűen alátámasztja, hogy a környezet állapotának megóvására egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetni, a mezőgazdasági és idegenforgalomból származó tájterhelések miatt. Javasolja a problémára külön intézkedés megfogalmazását a HVS-ben, akár más egyéb forrás tekintetében is. Észrevételt tenne a helyzetelemzés ezen része kapcsán. A hulladéklerakók többsége a településen felszámolásra került, regionális lerakókat hoztak létre. A helyzetelemzésben javasolja a vonatkozó részt javítani.

Borbényi Laura: A MSZ gondoskodik a javításról. A demográfia kapcsán kimutatások készültek, kéri, hogy tekintsék meg az elkészített táblázatokat és diagramokat. A kimutatásból egyértelműen látszódik, hogy a népesség a HVS tervezése óta tovább csökkent, kb. 6%-kal. A statisztikák szerint ennek fő okai az elvándorlás, a halálozások magas száma. Készült korszerkezeti kimutatás is, valamint a kisebbségekről egy összefoglaló rész.

Aranyi János: Az országos folyamatoknak megfelelően alakul a térségi tendencia is. A negatív demográfiai folyamatok ellen munkahelyek teremtetésével lehet védekezni, mely a fiatalok helyben maradását ösztönzi, azonban más mód nem lehetséges a probléma kezelésére.

Borbényi Laura: A munkaszervezet kimutatást készített a fő nemzetgazdasági ágakról, a legnagyobb foglalkoztatókról, illetve a munkanélküliség alakulásáról. Kéri a kimutatások megtekintését és várja a hozzászólásokat.

Eifert Ferenc: Habár a kimutatás szerint a legnagyobb arányban a szolgáltatások, majd az ipar részesedik a nemzetgazdaságból, megjegyzi, hogy nem ad valós képet, hiszen az őstermelők a működő vállalkozások számában nem szerepelnek.

Borbényi Laura: A falugazdászoktól bekért adatok alapján kb. 9500 fő őstermelő van a térségben, egyértelműen a mezőgazdaság a meghatározó a térségben.

Schön Ferenc: A mezőgazdaság kapcsán hozzászól, hogy az ágazat legnagyobb problémája, hogy a mezőgazdasági termékek hozzáadott értéke, jövedelmezősége alacsony, hiányoznak az árutermelő gazdaságok. A mezőgazdasági termékekre alapozva feldolgozóipar és helyi termékek piacra jutásának elősegítése is fontos, kéri ennek hangsúlyozását a helyzetelemzés során.

Fekete József: A gazdaság kapcsán fontosnak tartja, hogy a mezőgazdaság mellett a szolgáltatások és az ipar szerepe is megerősödjék, hiszen az agrárium önmagában a térség foglalkoztatási és jövedelmi problémáit nem képes megoldani. A gazdaság szerkezetének átalakítása szükséges, illetve több lábon álló gazdaság kialakítására kell törekedni.

A jelenlévők az elhangzott javaslatokkal egyetértenek.

Mondok József: A munkanélküliségre készített kimutatás kapcsán javasolja, hogy a gazdaságfejlesztésre helyezze a hangsúlyt a TCS a tervezés során, mert a számok rendkívül elkeserítőek. Az idegenforgalmi bevételek nem jelentősek még a térségben és mivel alternatív jövedelemszerzés lehetőséget rejt magában, mindenféleképpen javasolja ennek előtérbe helyezését.

Borbényi Laura: A társadalmi környezet témában sokszínű civil tevékenység folyik, azonban kevés az együttműködés. Rendkívül sokszínűek a térségi hagyományok, népművészet és örökségek, melyeket a helyben élők próbálnak őrizni.

Eifert Ferenc: Felhívja a TCS figyelmét, miszerint a civil szervezetek a közösség formálásának leghatékonyabb eszköze, nemcsak a hagyományok őrzése terén, de a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatásában is.

Schindler János: Megköszöni a MSZ előkészítő munkáját. Összefoglalja az elhangzottakat. Az előkészítő anyag és statisztikák alapján a térség helyzetelemzése a tervezés óta csak mérsékelten változott, azonban negatív irányban. A munkanélküliség növekedett, a demográfiai mutatók negatív irányba változtak, a mezőgazdaság egyre nehezebb helyzetben van, illetve a gazdaság helyzete is rendkívül rossz. Véleménye szerint ezen folyamatok alakulásában a gazdasági válság is nagy szerepet játszott. Kéri, hogy az elhangzott javaslatok a helyzetelemzésben jelenjenek meg. Véleménye szerint a fenti problémák a felülvizsgálat során hangsúlyosabb odafigyelést igényelnek, komplexebb fejlesztési stratégiával kell kezelni őket.

A jelenlévők a helyzetelemzésben foglaltakkal és az elhangzott javaslatok figyelembe vételével egyetértenek.

Borbényi Laura: Az elhangzottak alapján a MSZ kiegészíti a helyzetelemzést, melyet megküld a tagoknak véleményezésre, illetve a honlapon elérhetővé teszi. Kéri a tagokat, hogy az elhangzottak alapján gondolják át a térség jövőképét, melyre építve a TCS meghatározhatja a fő célkitűzéseket és intézkedéseket.

Aranyi János: A jövőképnek rá kell mutatnia a térségben jelentkező kihívásokra, azt az állapotot kell megfogalmazni, melyet a stratégiával el kívánunk érni. Véleménye szerint a stratégiának a vidéken élők életminőségének javítására, a vidéki élet és egyáltalán a vidék fenntartására kell irányulnia.

Schön Ferenc: Kiegészíti az elhangzottakat azzal, hogy ezen állapot a gazdaság tevékenységek ösztönzésével, a foglalkoztathatóság és megélhetés biztosításával érhető el.

Kovács Sándor: A fejlesztések során figyelembe kell venni a térség adottságait, az erőforrások optimális kihasználásával kell a térség fejlesztését véghezvinni.

Borbényi Laura: Összefoglalja az elhangzott javaslatokat, ez alapján a következő jövőkép került meghatározásra: 2013-ra a térség belső adottságaira épített összehangolt fejlesztésekkel, több lábon álló diverzifikált, versenyképes gazdaság megteremtésével, alternatív jövedelemszerzési lehetőségek fejlesztésével és a vidéki táj megőrzésével a Dunamellék-Felső-Kiskunság-Homokhátság Sárköz Leader Helyi Akciócsoport hosszú távon biztosítja az itt élők számára a megélhetést, a minőségi élet feltételeit, valamint a vidék fennmaradását.

Rövid szünetet követően 11.50 perckor az ülés folytatódott.

Borbényi Laura: Az aktuális HVS áttekintése a következő feladat, a jövőképben megfogalmazott alapján szükséges a célkitűzések és intézkedések meghatározása. Ismerteti a jelenlegi HVS struktúrát. Elmondja, hogy a megfogalmazott prioritások a felülvizsgálat során a célkitűzéseknek feleltethetők meg. Az intézkedések, vagyis a HPME-k a megoldási javaslatok. A struktúra tartalmazza a LEADER célterületeket, azonban jelen szakaszban azok kialakítása nem feladat. Ismerteti a régi HVS-ben meghatározott 7 fejlesztési prioritást/célkitűzést: „1. falumegújítás és – fejlesztés; 2. helyi örökségek megőrzése, fejlesztése; 3. helyi vállalkozások fejlesztése; 4. helyi turizmus ágazat fejlesztése; 5. társadalmi tőke erősítése; 6. mezőgazdasági ágazat fejlesztése; 7. gazdasági környezet fejlesztése”.

Javaslat, hogy a TCS a régi HVS, valamint helyzetelemzés ismeretében, a jövőképben megfogalmazott célállapot elérésére alakítsa ki a stratégia célkitűzéseit.

Schindler János: A kiinduló állapot, vagyis a térség legfontosabb problémái és lehetőségei nem változtak nagymértékben. Véleménye szerint a megfogalmazásokban pontosításokra van szükség, hangsúlyozni kell a munkahelyteremtés fontosságát, melyet a gazdasági tevékenységek ösztönzésén keresztül lehet elérni. Megnézve a MSZ által elkészített eredménykimutatást, a megvalósítás tapasztalatai alapján nem a fő célkitűzések módosítására van szükség, hanem az azok elérése érdekében megfogalmazott intézkedések átgondolására, komplexebb javaslatok kidolgozására.

Aranyi János: Egyértelműn a gazdaságfejlesztés a legfontosabb célkitűzés a minőségi élet biztosítására, munkalehetőség teremtésére. Véleménye szerint agrárium fejlesztésére külön célkitűzést kellene megfogalmazni, ahogy az a régi HVS-ben is szerepelt. A gazdaságfejlesztés a nem agrár-jellegű tevékenységek fejlesztésére, míg az agrárium a mezőgazdaság fejlesztésére irányulna.

Vasaji Sándor: Egyetért az elhangzottakkal. A helyzetelemzés alapján, a térség természeti adottságaira alapozva javasolja a falusi turizmus fejlesztését, mint célkitűzést megfogalmazni. Mely a szálláshelyek és szolgáltatások fejlesztésén kívül helyi termékek népszerűsítésére is irányulhatna.

Kovács Sándor: Mint civil szervezet képviselője, javaslata a közösség és a helyi identitás fejlesztésére a „társadalmi tőke erősítése” célkitűzés képezze továbbra is a stratégia részét. Ismét felhívja a figyelmet a környezet megóvásának szükségességére, véleménye szerint alkothatna egy külön célkitűzést a nagyarányú védett területekre és a mezőgazdasági művelésre tekintettel.

Schindler János: Az előzőekben elhangzottakhoz hozzáteszi, hogy a falufejlesztés, helyi örökségek megőrzését a helyzetelemzés tényadatai alapján célkitűzésként kellene kezelni. Viszont véleménye szerint egy összefoglaló elnevezéssel jelenhetne meg a stratégiában, mint például vidéki tájak megőrzése és így a környezet megóvása is részét képezheti. Véleménye szerint a természeti környezet védelmét elégséges intézkedés szintjén megfogalmazni.

A jelenlévők az elhangzottakkal egyetértenek és ez alapján a következő célkitűzések kerültek megfogalmazásra: „1. helyi vállalkozások versenyképességének és munkahelyteremtő képességének erősítése; 2. mezőgazdaság fejlesztése az ágazat versenyképességének és az előállított termékek hozzáadott értékének növelésével; 3. falusi turizmus fejlesztése a térség turisztikai kínálatának bővítésével; 4. településképző, kulturális örökségek és a vidéki táj fenntartható fejlesztése; 5. társadalmi tőke erősítése”.

Schindler János: A megfogalmazott célkitűzések helytállóak, a helyzetelemzésben foglalt problémák, lehetőségek alapján megalapozottak, egymásra épülnek, a jövőképben foglalt állapot elérését egyértelműen elősegítik. Véleménye szerint a felülvizsgálat során meghatározott célkitűzések és a régi HVS szerinti célkitűzések lényeges egyezőséget mutatnak. Ez is alátámasztja, hogy a térségben nem történt lényegi változás, ugyanazon problémák állnak fent, melyek a kezdeti tervezéskor, azonban a problémák tovább mélyülése ellen erőteljesebben kell fellépni.

Borbényi Laura: Az intézkedések áttekintése és meghatározása előtt ismerteti a 4 lakossági fórum tapasztalatait, melyből a 4. a mai napon ért véget délelőtt. Az aktivitás igen alacsony volt, érkezett azonban néhány jó projektötlet, melyeket ismertet.

A III. tengelyhez kapcsolódó vidéki örökség, falumegújítás, mikro és turisztika céljaihoz illeszkedő projektötletek is születtek: templomok és a települések megjelenésében szereppel bíró épületek külső-belső felújítására, valamint falusi szálláshely kialakítására, telephelyfejlesztésre.

Schindler János: A III. tengely 4 intézkedésére a HVS-ben megfogalmazott intézkedések helytállóak, azok nem igényelnek módosítást. A III. tengely célkitűzései továbbra is a stratégia alapját képezik, attól függetlenül, hogy a mikro és turisztika jogcímek központi keretből kerülnek meghirdetésre. Ezért a beérkezett falumegújítás, vidéki örökség megőrzése és turisztika projektötletek illeszkednek a stratégiába.

A jelenlevők a javaslattal egyetértenek.

Borbényi Laura: Érkeztek javaslatok civil szervezetek eszközbeszerzésére, illetve létesítményeinek karbantartására (4). Ehhez kapcsolódva hozzáteszi, hogy a civilek támogatása jelenleg intézkedés szintjén megjelenik a stratégiában, azonban csak eszközbeszerzés támogatása lehetséges.

Javaslat érkezett a használati tárgyak, paraszti világ bemutatását szolgáló tájházak, kiállítóhelyek épületeinek kialakítására, felújítására, mely cél jelenleg szintén intézkedés tárgyát képezi, azonban kizárólag épület felújítással.

Művészeti értékek megújítására, konkrétan templomi orgona felújítására érkeztek projektjavaslatok (2). Megoldási javaslatként szerepel a stratégiában, azonban a LEADER 1. pályázati fordulóban nem került meghirdetésre. Érkeztek projektötletek vidéki, helyi összetartást erősítő rendezvényekre (3), mely szintén megjelenik intézkedésként a HVS-ben.

Javaslat érkezett a helyi alkotók, művészek, festők kiállításainak és alkotótáborainak támogatására, valamint kézműves műhelyek felújítására, eszközbeszerzésére (2). Jelenleg nem szerepel intézkedés szinten a HVS-ben. Továbbá érkeztek javaslatok helyi rendezvények szervezésére, mely szintén intézkedés szintjén megjelenik a HVS-ben.

Aranyi János: Lehetőséget kell biztosítani a civilek létesítményeinek karbantartására, mely a jelenlegi „civil szervezetek eszközbeszerzésének támogatása” intézkedéssel összekapcsolható. A sportegyesületek példájával támasztja alá javaslatát.

A jelenlevők támogatják a javaslatot.

Schindler János: Helyi alkotók támogatása, valamint kézműves termékek fejlesztése a jelenlegi „helyi kulturális, muzeális értékek megőrzése” intézkedéssel összekapcsolható, beépíthető a HVS-be. Kéri a javaslat átgondolását.

Borbényi Laura: Érkezett javaslat a gyermekotthonban élő gondozott fiatalok számára foglalkoztatási tér biztosítására, egy olyan gazdaság kialakítására, ahol megtanulhatják a mindennapi élethez szükséges tennivalókat.

További 2 javaslat érkezett hulladékgazdálkodással kapcsolatban, az egyik hulladékudvar kialakítására, a másik pedig a műanyag hulladék feldolgozására és hasznosítására. Ezen projektek megjelölt mérete 60-80 MFt, illetve 400 MFt.

Fekete József: A HH fiatalok foglalkoztatása az esélyegyenlőség megteremtésére rendkívül fontos lehet a stratégia szempontjából. Javasolja átgondolni ezzel kapcsolatban intézkedés megfogalmazását, mely véleménye szerint a „társadalmi tőke erősítése” célkitűzés megvalósítását elősegítheti. Azonban a hulladékkal kapcsolatos projektek annyira nagyléptékűek, hogy habár a javaslat jó, LEADER program keretében ekkora beruházás a HACs összes forrását lekötné.

A jelenlevők egyöntetű véleménye, hogy a beérkezett projektjavaslatok illeszkednek a célkitűzésekbe, ezáltal a stratégiába. Támogatják azok beépítését a HVS-be. A hulladékhasznosítással kapcsolatos javaslatok beépítését a HVS-be nem támogatják, azt a Közgyűlésnek nem javasolják.

Egy óras ebédszünet után az ülés 14.25 órakor folytatódott.

Borbényi Laura: Javasolja, hogy a TCS fogalmazza meg fejlesztési intézkedéseit, melyeket a megfogalmazott célkitűzésekhez soroljon be. Először az ÚMVP III. tengelyre tervezett intézkedéseket

ismerteti, mint „**falumegújítás és –fejlesztés; helyi örökségek megőrzése; mikrovállalkozások fejlesztésének támogatása; helyi turizmus ágazat fejlesztése**”.

A TCS szerint a III. tengelyre megfogalmazott HPME-k nem igényelnek módosítást. Egy javaslat érkezett arra vonatkozóan, hogy a turizmus HPME kapcsán kerüljön lebontásra, hogy **falusi szálláshelyek és szolgáltatások** kialakítása irányul. A javaslattal valamennyien egyetértettek.

Borbényi Laura: A LEADER intézkedések kapcsán a következő változásokra hívja fel a figyelmet. Az eredeti HVS tervezésekor 1 HPME-hez több LEADER célterület is tartozhatott. Az útmutató alapján most ez a struktúra 1 HPME-1 célterületre korlátozódott. Továbbá a TCS-nek lehetősége van, hogy maximum 4 db intézkedést kísértékűnek nyilvánítson, mely egyszerűbb eljárásrend alá esik majd. Ez azt jelenti, hogy beadás után a felállítandó Bíráló Bizottság dönt a HVS-hez való illeszkedéséről. Azt, hogy a kísérték pontosan mit jelent, még nem lehet tudni, illetve azt sem, hogy azt a HACS, vagy az IH határozza meg. Kb. 1 Mft értékhatárral érdemes tervezni.

További eszköz a TCS kezében a komplex HPME kidolgozása, melyből összesen 2 db lehet. Azt jelenti, hogy egy LEADER jogcímre ráépítünk egy másikat, szóval 2 jogcím kombinációjáról szól, ez főleg az elszámolható költségkategóriákkal való kiegészítés kapcsán fontos.

Ismerteti a LEADER intézkedéseket.

A „helyi kulturális, muzeális értékek megőrzése, kiállítóhelyek fejlesztése” intézkedést a tervezéskor a gazdag kulturális örökségek, hagyományok és művészeti alkotások ösztönözték. Az intézkedés keretében tájházak, helytörténeti múzeumok kiállítóterének fejlesztése, tároláshoz szükséges eszközök beszerzése, valamint művészeti alkotások felújítása volt elérhető.

A TCS véleménye, hogy az intézkedést továbbra is fent kell tartani, hogy az értékek a következő generáció számára is elérhetőek legyenek. Továbbá a gazdag kulturális örökségünk a térség turisztikai programjaiba is bekapcsolható. A megvalósítás során elért eredmények és a beérkezett projektgyűjtő adatlapok is alátámasztják szükségességét. Mivel azonban a későbbiekben 1 HPME-hez 1 célterület tartozhat, így célszerű a két célt különválasztani. Az egyik intézkedés a „**helyi kulturális értékek megőrzésére, hagyományok ápolására**”, a másik pedig a „**művészeti értékkel bíró alkotások megőrzésére**” irányul.

Mondok József: Részéről felmerül a kérdés, hogy a projektötlek kapcsán elhangzott kiállítások és alkotótáborok szervezését hogyan lehetne az intézkedésbe integrálni.

Borbényi Laura: Abban az esetben, ha a „helyi kulturális értékek megőrzése, hagyományok ápolása” intézkedést komplexé tesszük. Az alapjogcím a közösségi alapú fejlesztés, mely kiegészítésre kerül a rendezvény jogcím költségtypusaival.

A TCS elfogadta a javaslatot, miszerint a fenti intézkedés **komplex HPME** legyen.

A „rendezvényturizmus” és „marketing és kommunikáció” intézkedések a turizmus prioritásba kerültek besorolásra. Hozzáteszi, hogy a megvalósítás eredményei kapcsán a „rendezvényturizmus” intézkedés keretében legfőképp falunapok, a helyi lakosság számára rendezett, összetartást erősítő rendezvények valósultak meg, turisztikai potenciálja nem volt az összejöveteleknek. Azonban a projektgyűjtők alapján is igény mutatkozik az intézkedésre. Véleménye szerint a hely szellemét erősítő, identitást, közösségformálást ösztönző vidéki rendezvényeket kell előtérbe helyezni. Ez a célja a társadalmi tőke erősítésének, véleménye szerint az intézkedést ezen célkitűzés alá kellene sorolni, céljait tekintve.

A „marketing és kommunikáció” intézkedés megvalósítás során elért eredményei alapján 0 forrás került allokálásra. A tapasztalatok alapján a közös kiadványban való megjelenés nem hozta a hozzáfűzött reményeket a települések részéről.

Az elhangzott javaslattal valamennyien egyetértettek. A „marketing és kommunikáció” intézkedés a stratégiából kivételre kerül, míg a „**vidéki rendezvények**” intézkedés a helyi társadalom identitásformálásának egyik fő eszköze, ezért a társadalmi tőke célkitűzés megvalósítását erősíti. A TCS döntése alapján az intézkedés **kísértékű HPME**-ként képezi a stratégia részét.

Borbényi Laura: A „civil szervezetek támogatása” és „képzések szervezése” intézkedések a társadalmi tőke erősítésére kerültek megfogalmazásra.

Eifert Ferenc: A civilek erősítésére továbbra is szükség van, hiszen a közösség formálásának leghatékonyabb szerveződései. Azonban véleménye szerint a térségben nagyon sok képző intézet van, a lakosság számára elérhető valamennyi mezőgazdasági és egyéb témájú képzés, melyek kapcsán az érdeklődés alacsony.

A TCS a civilekre megfogalmazta a „**civil szervezetek térségi szerepének növelése**” intézkedést, továbbá a képzés elhagyása mellett döntött. A TCS döntése alapján a civil szervezetekre megfogalmazott intézkedés **kisértékű HPME**.

Borbényi Laura: A mezőgazdasági ágazat fejlesztésére 3 LEADER intézkedés került megfogalmazásra. A „helyi termékek feldolgozásának elősegítése, működés fejlesztése (mezőgazdasági kisértékű eszközök beszerzése) és agrármarketing tevékenység (kiállításokon való megjelenés és védjegy) támogatása”. Az első pályázati fordulóban a mezőgazdasági eszközökre kiírt felhívás jelent csak meg.

Mondok József: A helyi termékek feldolgozását komplex projektként össze lehetne kötni a kiállításokon való megjelenéssel. Az alapjogcím a vállalkozási alapú lenne, ehhez lehetne plusz költségeket bevenni a marketing költségek támogatására. Így a kisértékű mezőgazdasági eszközök támogatása szükséges, azonban az intézkedés elnevezése finomítást igényel.

A TCS a javaslattal egyetértett, így az intézkedések a következő formában illeszkednek a stratégiába: **„helyi termékek feldolgozásának és piacra jutásának elősegítése” komplex HPME**, valamint **„mezőgazdaság eszközállományának javítása”, mely kisértékű HPME**.

Borbényi Laura: A „térségi védjegyrendszer kialakítása”, és „ipari területek kialakítása, fejlesztése” LEADER intézkedések szintén a stratégia részét képezték a gazdasági környezet fejlesztésére. Ipari terület megjelent kiírásként az első pályázati időszakban, azonban nem volt támogatható az egy beérkezett pályázat.

Vasaji Sándor: A helyzetelemzés és a kitűzött célok alapján továbbra is erősíteni kell az intézkedést. Véleménye szerint a védjegy a helyi termékekkel összekapcsolható, az előbbiekben meghatározott komplex intézkedés részeként kellene támogatni.

A TCS a javaslattal egyetértett, így az **„ipari területek kialakítása, fejlesztése”** intézkedés továbbra is segíti a jövőkép megvalósítását, illetve a védjegy támogathatósága a „helyi termékek feldolgozásának és piacra jutásának elősegítése” intézkedés keretében támogatható lesz komplex HPME-ként.

Borbényi Laura: Összefoglalja az elhangzott módosításokat. Jelenleg 4 db III. tengelyre tervezett és 7 db IV. tengelyre tervezett intézkedés került megfogalmazásra. A LEADER intézkedések a következők: „ipari területek kialakítása, fejlesztése; helyi termékek feldolgozásának és piacra jutásának elősegítése; mezőgazdaság eszközállományának javítása; helyi kulturális értékek megőrzése, hagyományok ápolása; művészeti értékekkel bíró alkotások megőrzése, civil szervezetek térségi szerepének növelése, vidéki rendezvények támogatása”.

Várja a további módosítási javaslatokat.

Schindler János: A helyzetelemzés kiemeli a hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatását, melyben a civil szerveződések fontos szerepet játszanak. A HH helyzetű fiatalok foglalkoztatása az esélyegyenlőség megteremtésére rendkívül fontos, melyre projektötlet is érkezett. Javasolja ennek átgondolását.

Mondok József: A helyi örökségek és hagyományok témához kapcsolódva a korábbiakban elhangzott javaslat alapján a kézműves hagyomány megőrzésére kiemelt figyelmet lenne szükséges fordítani.

András István: A helyzetelemzés nagy hangsúlyt fektet a mezőgazdasági termékek feldolgozására, helyi termékek fejlesztésére, mely a mezőgazdaság kapcsán intézkedés szintjén meg is jelenik. Azonban javasolja, hogy a helyi termékek és a turisztika kapcsolatát a TCS tagok vegyék számba, erre alapozva lehetőségek kínálkoznak a térségben. A helyi termékek turisztikai célú hasznosítására nagyobb hangsúlyt kellene fektetni. Nagyon sok helyen már működnek helyi termék polcok, boltlátozat, a HACS területén ösztönözni kellene egy helyi termékek árusítására szolgáló létesítmény kialakítását.

A TCS a fent elhangzott javaslatokkal egyetértett. A társadalmi tőke erősítésére intézkedést fogalmazott meg a **„hátrányos helyzetű fiatalok foglalkoztathatóságának elősegítésére”**. A **„kézműipari termékek fejlesztése”** intézkedés a helyi hagyományok megőrzéséhez járul hozzá. Továbbá intézkedés született a **„helyi termékek turisztikai kínálatba történő bekapcsolására”**.

Borbényi Laura: A HVS-ben nem ÚMVP forrásra tervezett intézkedések is meghatározásra kerültek és kerülhetnek, annak érdekében, hogy a III. és IV. tengely célkitűzéseibe nem illeszkedő fejlesztések is szolgálhassák a kívánt jövőkép elérését.

A TCS a nem ÚMVP forrásra tervezett HPME-k kapcsán a következő döntést hozta: falumegújítás és vidéki örökség kapcsán megfogalmazott egyéb HPME-k nem szükségesek, hiszen azok a III. tengely részét képezik. Az **„inkubátorház-rendszer”,** valamint **„tevékenységváltás, diverzifikálás”**

megfogalmazott intézkedések helytállóak, illeszkednek a gazdaságfejlesztési célkitűzésbe. További javaslat érkezett a gazdaságfejlesztés kapcsán a „**komplex vállalati technológia fejlesztésére**”, ÚMFT forrásból. A mezőgazdasági célkitűzés kapcsán a „**mezőgazdasági termékek értéknövelése**” és „**fiatal gazdák támogatása**” intézkedés került megfogalmazásra, mely EMVA forrás. Kovács Sándor javaslata alapján a tájhasználat csökkentésére az „**agrárkörnyezetvédelmi rendszerek térnyerésének elősegítése**” is beépítésre került, EMVA forrásból.

Schindler János: Megköszöni a MSZ előkészítő munkáját. Kéri, hogy a megbeszélte módosítási javaslatok alapján készítse elő elfogadásra a HVS általános felülvizsgálat anyagát, a helyzetelemzéssel és az útmutató alapján elkészítendő munkarészekkel, melyet a következő TCS ülés előtt küldjön meg véleményezésre a tagoknak.

A következő ülés időpontjára javaslatot tesz, március 10, 9.00 óra, Harta, amikor a TCS véglegesíti a HVS-t. Aznap kerül sor a Közgyűlésre is, ahol elfogadásra kerül a végleges változat.

Borbényi Laura TCS-vezető megköszöni a részvételt, az elhangzott véleményeket és javaslatokat.

Több javaslat nem lévén a Tervezői Csoport ülése 17.30 órakor véget ért.

kmft.

HACS munkaszervezet vezető (Jegyzőkönyvvezető)

Borbényi Laura

 (aláírás)

Tervezői csoport tagok

Schön Ferenc

 (aláírás)